

Sygn. akt

III AUa 853/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **20 kwietnia 2017 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Barbara Gonera
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera del. SSO Bożena Błachowicz (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **20 kwietnia 2017 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **S. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **7 lipca 2016 r.** sygn. akt **IV U 574/16**

o d d a l a apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że S. P. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w związku z jednoczesnym wykonywaniem umowy o pracę nakładczą oraz prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1 lipca 2006r do 12 lipca 2010 r. wystąpił zbieg tytułów do ubezpieczeń. Jednocześnie organ rentowy ustalił, że w okresie od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu wykonywania przez wnioskodawcę pracy nakładczej była niższa, niż obowiązująca najniższa podstawa wymiaru składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, w związku z czym wnioskodawca winien podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, natomiast z tytułu wykonywania pracy nakładczej dobrowolnie, na swój wniosek, ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym lub wyłącznie obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył S. P.domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i stwierdzenia, iż w spornym okresie nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W uzasadnieniu wskazał, że zaskarżona decyzja jest dla niego krzywdząca, ponieważ działalność prowadzona była poza miejscem zamieszkania tylko sezonowo na (...)S.i w latach 2009 i 2010 nie uzyskał on z tego tytułu żadnego dochodu, a ponadto Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.wbrew zasadzie wynikającej z art.9 kpa nie poinformował go w sposób należyty o treści art. 9 ust. 2b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 marca 2009 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z dnia 7 lipca 2016 r. oddalił odwołanie. Sąd ten ustalił, że wnioskodawca S. P.prowadzi działalność gospodarczą wpisaną do ewidencji działalności gospodarczej pod nr 2058/2006. Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej dokonał zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do ubezpieczenia zdrowotnego od 1 stycznia 1999 r. do 15 lutego 1999 r. Od 16 lutego 2004 r. do 14 czerwca 2005 r. oraz od 1 lipca 2006 r. do 13 lipca 2010 r. dokonał zgłoszenia wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. W okresie od 16 lutego 2004 r. do 14 czerwca 2005 r. był równocześnie zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy przez płatnika składek FHiP A. W.z siedzibą w R., natomiast w okresie od 1 lutego 2006 .r do 30 kwietnia 2013 r. z tytułu wykonywania umowy o pracę nakładczą przez tę samą firmę. W okresie od 1 lipca 2006 r do 12 lipca 2010 r. wystąpił zbieg tytułów do ubezpieczeń. W okresie od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r. z tytułu wykonywanej pracy nakładczej podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe była niższa niż obowiązująca podstawa wymiaru składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej .

Wnioskodawca w dniu 19 lutym 2016 r. złożył pismo informujące ZUS, że w spornym okresie nie osiągnął żadnych dochodów z działalności gospodarczej, która była prowadzona tylko sezonowo na(...)S.– M., przynosiła straty i wnioskodawca był zmuszony ją zamknąć. Ponadto zarzucił organowi rentowemu, że nie poinformował go o treści art. 9 ust. 2b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym od 1 marca 2009 r.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny oraz powołując się na treść przepisu art. 9 ust. 2 b ustawy z dnia 13 października 1998r o systemie ubezpieczeń społecznych /Dz.U. z 2015r poz.121 z późn. zm./ w brzmieniu obowiązującym od 1 marca 2009 r. Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione, skoro wnioskodawca w okresie od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r. był osobą wykonującą pracę nakładczą prowadzącą jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, a z tytułu wykonywania pracy nakładczej podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe była niższa od obowiązującej najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność. W tym okresie, zdaniem Sądu pierwszej instancji, wnioskodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Sąd uznał także, że zarzut, iż organ rentowy nie zawiadomił wnioskodawcy o zmianie treści przepisów ustawy jest niezasadny. Przepis art. 9 kpa nie nakłada na ZUS obowiązku informowania obywateli np. prowadzących działalność gospodarczą o zmianach w przepisach prawa, w sytuacji gdy brak ze strony takiej osoby konkretnego wniosku, czy zapytania. Osoba prowadząca działalność gospodarczą winna dołożyć należytej staranności w zakresie orientowania się w swoich prawach i obowiązkach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej śledząc zmiany w

przepisach, bądź korzystając z porad prawnych albo też korzystając bezpośrednio z zapytania w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych .

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji i na zasadzie art.477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

Apelację od tego wyroku złożył wnioskodawca zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 8 k.p.a. i wobec dokonania niewłaściwej interpretacji przepisu art. 9 k.p.a. w zw. z art. 180-181 k.p.a. stanowiących, że organy administracji publicznej (w tym organ rentowy) są zobowiązane do prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej jak też należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych , które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego oraz czuwania nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek (art. 9 k.p.a.); w sytuacji, gdy odwołujący nie został należycie i z urzędu poinformowany przez stronę pozwaną o zmianie treści art. 9 ust. 2 b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 marca 2009 r.;

- naruszenie przepisu art. 9 ust. 2 b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie prawa ubezpieczonego do swobodnego wyboru najkorzystniejszej podstawy ubezpieczenia w sytuacji zbiegu tytułów ubezpieczenia;

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. wobec zaniechania wszechstronnej oceny materiału dowodowego i w efekcie przyjęcie dowolnej i nieobiektywnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji stwierdzającej, że odwołujący podlega jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa, niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia , obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji ZUS oraz stwierdzenie, że nie podlega jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa, niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia , obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r. lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego od strony pozwanej za obie instancje.

Uzasadniając apelację skarżący powołał się dodatkowo na pismo ZUS z dnia 27 lipca 2016 r., będące odpowiedzią na pisemne wystąpienie wnioskodawcy do organu rentowego i wskazujące na fakt, że na podstawie przepisów ustawy deregulacyjnej dzień przedawnienia roszczeń z tytułu składek przypada na 1 stycznia 2017 r., jednakże bieg terminów przedawnienia składek za okres objęty zaskarżoną decyzją został zawieszony od dnia wszczęcia postępowania w nin. sprawie, który to fakt w ocenie ubezpieczonego uzasadnia naruszenie prawa, tj. art. 8 i 9 k.p.a. wobec narażenia go na szkodę wskutek powstania zobowiązania wobec ZUS, przekraczającego jego obecne możliwości finansowe.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej, stwierdzając dodatkowo, że powoływane przez wnioskodawcę pismo ZUS z dnia 27 lipca 2016 r. potwierdza stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż organ rentowy ma obowiązek informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych w przypadku, gdy strona składa stosowny wniosek. Pismo to dotyczy informacji w sprawie przedawnienia składek, zaś zaskarżona decyzja wydana została w przedmiocie istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych w systemie osób prowadzących pozarolniczą działalność.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie jest orzeczeniem trafnym i odpowiada prawu. Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, powołał właściwe przepisy prawa i dokonał prawidłowej ich wykładni. Sąd Apelacyjny ustalenia te i wyrażony pogląd prawny akceptuje i przyjmuje za własne.

Odnosząc się do zarzutów apelacji należy stwierdzić przede wszystkim, że Sąd Okręgowy nie naruszył zasad wynikających z art. 233 k.p.c. i poczynił ustalenia faktyczne znajdujące oparcie w zgromadzonym materiale.

W kontekście zgłaszanych zarzutów rozważenia wymaga zarzut naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów. Wskazać w tym aspekcie należy, że zgodnie z powołanym wyżej przepisem wiarygodność i moc dowodów Sąd ocenia według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo -skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona /vide wyrok SN z dnia 27.09.2002r., II CKN 817/00, LEX nr 56906/. Zaakcentować jednocześnie trzeba, że zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów może polegać tylko na podważeniu podstaw tej oceny ze wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna /wyrok SN z dnia 15 kwietnia 2004r., sygn. akt IV CK 274/03, LEX nr 164852/. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, jedynie bowiem to może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. / vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 7 czerwca 2006r., sygn. akt I ACa 1407/05, LEX nr 278415). Na płaszczyźnie procesowej skuteczność zarzutu dokonania przez Sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych uzależniona jest od wykazania, iż Sąd ten wadliwie ocenił zgromadzony w sprawie materiał, a tym samym naruszył art. 233 § 1 k.p.c.

Na gruncie zaprezentowanych wyżej rozważań stwierdzić trzeba, że wnioskodawca, wskazując w apelacji na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., nie wykazał niespójności w ocenie zebranego w sprawie materiału, jak też nie wykazał uchybień polegających na wnioskowaniu w sposób niekorespondujący z zasadami logiki, czy doświadczenia życiowego.

W następnej kolejności podkreślić należy, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stanowi prostej kontynuacji postępowania administracyjnego, bowiem tylko w wyjątkowych wypadkach kontrola sądowa decyzji organu rentowego przeprowadzana jest przez pryzmat przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie odwoławcze toczy się, jak wskazuje art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121 z późn. zm.), na zasadach i w trybie określonym w kodeksie postępowania cywilnego Przepis art. 1 KPC zawiera definicję sprawy cywilnej, którą jest sprawa wynikająca ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz z prawa pracy, jak również sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym ostatnim przypadku w formalnoprawnym znaczeniu. Od momentu wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu wedle reguł właściwych dla tej kategorii. Odwołanie pełni rolę pozwu (zob. wyr. SN z 19.6.1998 r., II UKN 105/98, OSNAPiUS 1999, Nr 16, poz. 529 oraz post. z 29.5.2006 r., I UK 314/05, OSNP 2007, Nr 11-12, poz. 173). Jego zasadność ocenia się zatem na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia ewentualnych wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Ewentualne naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i

ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten sąd stosowane. Sąd ubezpieczeń społecznych ocenia zasadność roszczeń odwołującego się, a nie formalną legalność postępowania przed organem rentowym. (por. postanowienie Sądu Najwyższego Izba Pracy z dnia 23 listopada 2011 r. III UK 38/11, wyrok Sądu Najwyższego Izba Pracy z dnia 27 kwietnia 2011 r. II UK 336/09).

Niezależnie od powyższego zaznaczyć należy, że organy administracji publicznej o okolicznościach faktycznych i prawnych powiadamiają strony i informują tylko w zakresie prowadzonego postępowania administracyjnego. Nie mają tzw. generalnego obowiązku indywidualnego powiadamiania obywateli o wszelkich zmianach obowiązujących przepisów prawa. Akty prawne mające moc ogólnie obowiązującą ogłaszane są w dziennikach ustaw RP i każdy obywatel może samodzielnie zapoznać się z ich treścią. W tym zakresie nie można powoływać się na niewiedzę, niezajomość prawa lub występować z roszczeniem do organów administracji. Takie stanowisko zajął m.in. Naczelny Sąd Administracyjny Ośrodek Zamiejskowy w W.w wyroku z dnia 31 stycznia 2002 r. V SA 2649/01.

Przenosząc te uwagi na grunt niniejszej sprawy przypomnieć należy, że zaskarżona decyzja z dnia 14 marca 2016 r. stwierdza, iż wnioskodawca S. P. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r. I to właśnie rozstrzygnięcie organu rentowego stanowi przedmiot postępowania sądowego. Oceniając zatem zasadność roszczeń odwołującego się przyjdzie stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji nie naruszył prawa materialnego, a to art. 9 ust. 2 b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W sprawie istotne jest, iż wnioskodawca w okresie objętym zaskarżoną decyzją prowadził działalność gospodarczą. Brak uzyskiwania z tego tytułu dochodu, czy nawet ponoszenie strat, nie oznacza przerwy w takiej działalności, która z natury ma charakter ciągły, zwłaszcza, że zgodnie z art. 14 a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, obowiązującym od dnia 20 września 2008 r., wnioskodawca mógł zgłosić przerwę w działalności gospodarczej, jeżeli jej rzeczywiście nie prowadził. Tego jednak nie uczynił i nie udowodnił w żaden sposób, iż co najmniej w okresie od 1 marca 2009 r. do 12 lipca 2010 r. nastąpiło zawieszenie w prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Ponadto bezsporne było, że w tym też okresie wnioskodawca zatrudniony był na podstawie umowy o pracę nakładczą u płatnika składek FHiP A. W.z siedzibą w R.. Wystąpił zatem zbieg tytułów ubezpieczenia, przy czym podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wnioskodawcy z tytułu wykonywania pracy nakładczej była niższa, od obowiązującej najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność. Stosownie zatem do treści przepisu art. 9 ust. 2 b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wnioskodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Odnosząc się zaś do kwestii wyboru ubezpieczenia trzeba podkreślić, że sama redakcja powołanego wyżej przepisu art. 9 ust. 2 b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie budzi wątpliwości, że ubezpieczenie z tytułu wykonywania działalności gospodarczej powstaje z mocy prawa, zaś decyzje wydane w tym zakresie mają charakter deklaratoryjny. Osoba, w stosunku do której ustalono taki zbieg tytułów ubezpieczenia, może jedynie dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z tytułu wykonywania pracy nakładczej.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy jako bezzasadną.